

I. Jogi felelősség

Polgári jogi felelősség

Ptk. 6:1. § [A kötelem]

- (1) A kötelem kötelezettség a szolgáltatás teljesítésére és jogosultság a szolgáltatás teljesítésének követelésére.
- (2) A kötelem valamely dolog adására, tevékenységre, tevékenységtől való tartózkodásra vagy más magatartásra irányulhat.
- (3) A kötelmeknek a felek jogaira és kötelezettségeire vonatkozó közös szabályaitól a felek egyező akarattal eltérhetnek, ha e törvény az eltérést nem tiltja.

Ptk. 6:2. § *[Kötelemkeletkeztető tények]*

(1) Kötelelem keletkezhet különösen szerződésből, károkozásból, személyiségi, dologi vagy más jog megsértéséből, egyoldalú jognyilatkozatból, értékpapírból, jogalap nélküli gazdagodásból, megbízás nélküli ügyvitelből és utaló magatartásból.

Felelősség szerződésszegéssel okozott károkért

Ptk. 6:142. § [*Felelősség szerződésszegéssel okozott károkért*]

Aki a szerződés megszegésével a másik félnek kárt okoz, köteles azt megtéríteni. Mentесül a felelősség alól, ha bizonyítja, hogy a szerződésszegést ellenőrzési körén kívül eső, a szerződéskötés időpontjában előre nem látható körülmény okozta, és nem volt elvárható, hogy a körülményt elkerülje vagy a kárt elhárítsa.

- kontraktuális felelősség
- bármilyen szerződészegéshez kapcsolódhat
- kimentési okok!

Tényálláselemek

1. Szerződésszegés

- főszabály szerint a jogosultnak kell bizonyítania
- a szerződés az irányadó
- hibás teljesítési vélelem!! (Ptk. 6:158)

Ptk. 6:157. § *[Hibás teljesítés]*

(1) A kötelezett hibásan teljesít, ha a szolgáltatás a teljesítés időpontjában nem felel meg a szerződésben vagy jogszabályban megállapított minőségi követelményeknek. Nem teljesít hibásan a kötelezett, ha a jogosult a hibát a szerződéskötés időpontjában ismerte, vagy a hibát a szerződéskötés időpontjában ismernie kellett.

Ptk. 6:158. § *[Hibás teljesítési vélelem]*

Fogyasztó és vállalkozás közötti szerződés esetén az ellenkező bizonyításáig vélelmezni kell, hogy a teljesítést követő hat hónapon belül a fogyasztó által felismert hiba már a teljesítés időpontjában megvolt, kivéve, ha e vélelem a dolog természetével vagy a hiba jellegével összeegyeztethetetlen.

3. Ok-okozati összefüggés

- a szerződésszegés és a kár bekövetkezése között
- a bizonyítási kötelezettség a jogosultat terheli
- a bíróság dönt
- orvosi műhibaperek!

Ptk. 6:522. § *[A kártérítési kötelezettség terjedelme]*

- (1) A károkozó a károsult teljes kárát köteles megtéríteni.
- (2) A teljes kártérítés körében a károkozó köteles megtéríteni
 - a) a károsult vagyonában beállott értékcsökkenést;
 - b) az elmaradt vagyoni előnyt; és
 - c) a károsultat ért vagyoni hátrányok kiküszöböléséhez szükséges költségeket.

Kárelemek

1. a károsult vagyonában beállott értékcsökkenés-
damnum emergens
2. az elmaradt vagyoni előny/haszon-*lucrum cessans*
3. a károsultat ért vagyoni hátrányok
kiküszöböléséhez szükséges költségeket

Sérelemdíj

- nem vagyoni kár és kártérítés helyébe lépett az új Ptk-val
- személyiségi jogok megsértése

2:43. § *[Nevesített személyiségi jogok]*

A személyiségi jogok sérelmét jelenti különösen

- a) az élet, a testi épség és az egészség megsértése;
- b) a személyes szabadság, a magánélet, a magánlakás megsértése;
- c) a személy hátrányos megkülönböztetése;
- d) a becsület és a jóhírnév megsértése;
- e) a magántitokhoz és a személyes adatok védelméhez való jog megsértése;
- f) a névviseléshez való jog megsértése;
- g) a képmáshoz és a hangfelvételhez való jog megsértése.

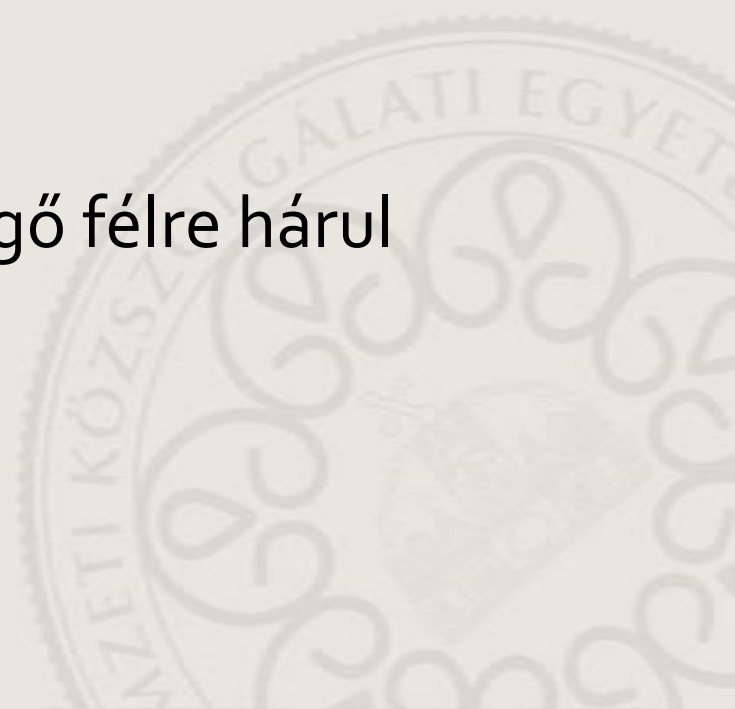
2:52. § [Sérelemdíj]

- (1) Akit személyiségi jogában megsértenek, sérelemdíjat követelhet az őt ért nem vagyoni sérelemért.
- (2) A sérelemdíj fizetésére kötelezés feltételeire - különösen a sérelemdíjra köteleles személy meghatározására és a kimentés módjára - a kártérítési felelősség szabályait kell alkalmazni, azzal, hogy a sérelemdíjra való jogosultsághoz a jogsértés tényén kívül további hátrány bekövetkeztének bizonyítása nem szükséges.

(3) A sérelemdíj mértékét a bíróság az eset körülményeire - különösen a jogsértés súlyára, ismétlődő jellegére, a felróhatóság mértékére, a jogsértésnek a sértettre és környezetére gyakorolt hatására - tekintettel, egy összegben határozza meg.

Kimentési okok

- a kimentési okoknak együttesen/konjuktívan kell fennállnia
- bizonyítási teher a szerződésszegő félre hárul

Ptk. 6:142. § *[Felelősség szerződésszegéssel okozott károkért]*

Aki a szerződés megszegésével a másik félnek kárt okoz, köteles azt megtéríteni. **Mentesül a felelősség alól**, ha bizonyítja, hogy a szerződésszegést ellenőrzési körén kívül eső, a szerződéskötés időpontjában előre nem látható körülmény okozta, és nem volt elvárható, hogy a körülményt elkerülje vagy a kárt elhárítsa.

Mentesülés

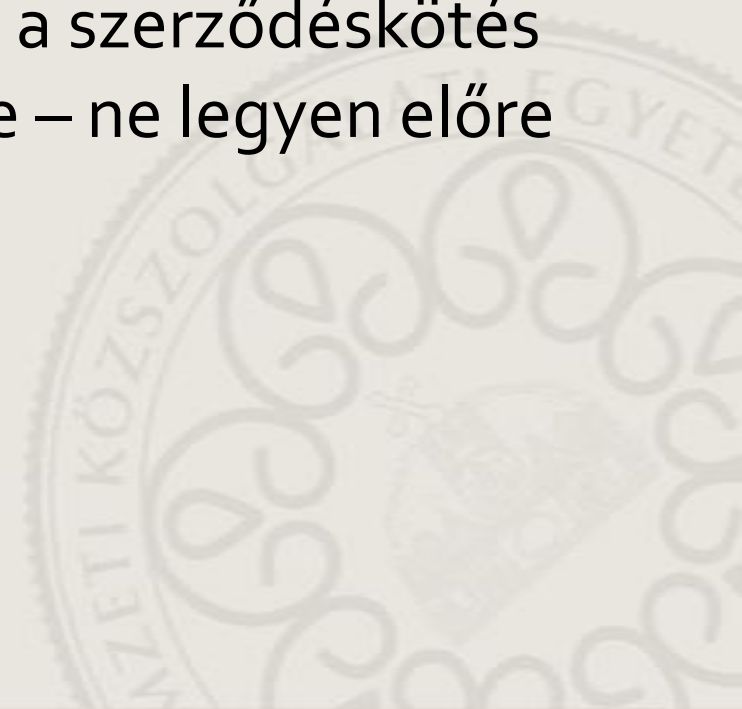
1. szerződésszegést ellenőrzési körén kívül eső,
2. szerződéskötés időpontjában előre nem látható körülmény okozta,
3. és nem volt elvárható, hogy a körülményt elkerülje vagy a kárt elhárítsa

1. A kötelezett ellenőrzési körén kívül eső körülmény

- mindazon körülmények, amelyekre a fél nem képes hatást gyakorolni
 - ✓ vis maior
 - ✓ bizonyos politikai-társadalmi események
 - ✓ bizonyos állami intézkedések
 - ✓ súlyos üzemzavarok
 - ✓ radikális piaci változások

2. Előre nem látható körülmény

- a szerződésszegő fél számára, a saját ellenőrzési körén kívül felmerülő körülmény a szerződéskötés idején – objektív mércével mérve – ne legyen előre látható

3. A körülmény elkerülésének, illetve a kár elhárításának el nem várható volta

- a szerződésszegés és nem a szerződéskötés időpontjában kell vizsgálni

Felelősség szerződésen kívül okozott kárért

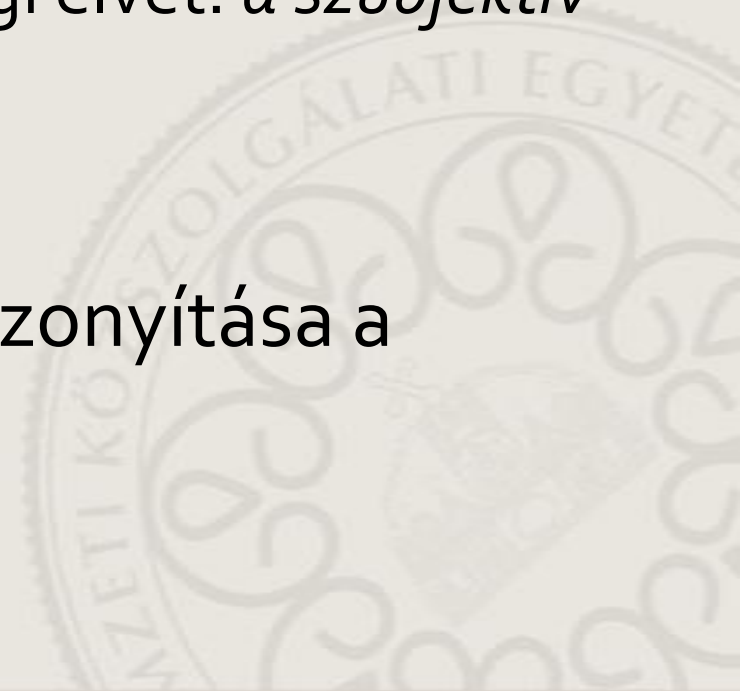
Ptk. 6:518. § *[A károkozás általános tilalma]*

A törvény tiltja a jogellenes károkozást.

Ptk. 6:519. § *[A felelősség általános szabálya]*

Aki másnak jogellenesen kárt okoz, köteles azt megtéríteni. Mentesül a felelősség alól a károkozó, ha bizonyítja, hogy magatartása nem volt felróható.

- felróhatóság
 - ✓ úgy kell eljárni, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható
 - ✓ ötvözi a két alapvető felelősségi elvet: a *szubjektív* és az *objektív* felelősséget
- a felróhatóság hiányának! bizonyítása a károkozót terheli

6:520. § [Jogellenesség]

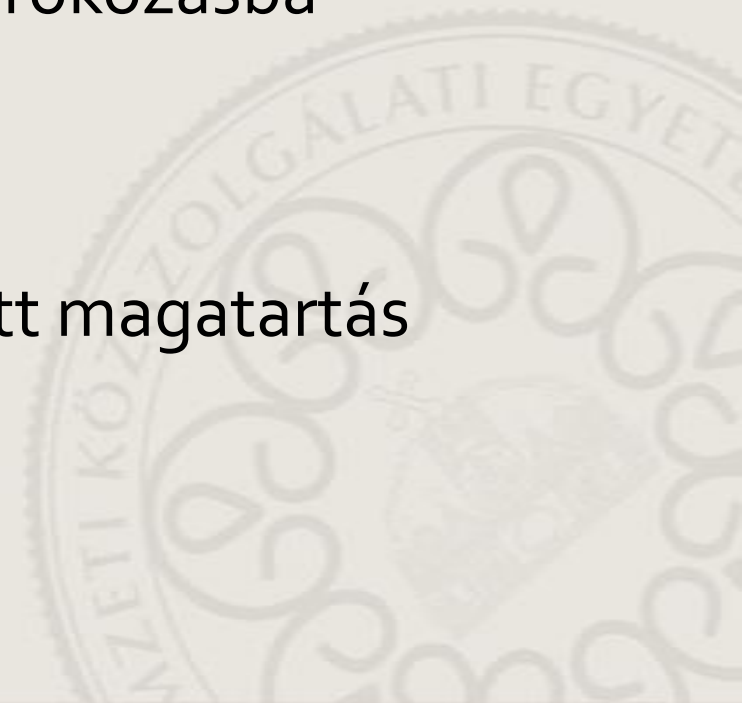
Minden károkozás jogellenes, kivéve, ha a károkozó a kárt

- a) a károsult beleegyezésével okozta;
- b) a jogtalan támadás vagy a jogtalan és közvetlen támadásra utaló fenyegetés elhárítása érdekében a támadónak okozta, ha az elhárítással a szükséges mértéket nem lépte túl;
- c) szükséghelyzetben okozta, azzal arányos mértékben; vagy
- d) jogszabály által megengedett magatartással okozta, és a magatartás más személy jogilag védett érdekét nem sérti, vagy a jogszabály a károkozót kártalanításra kötelezi.

Jogellenesség

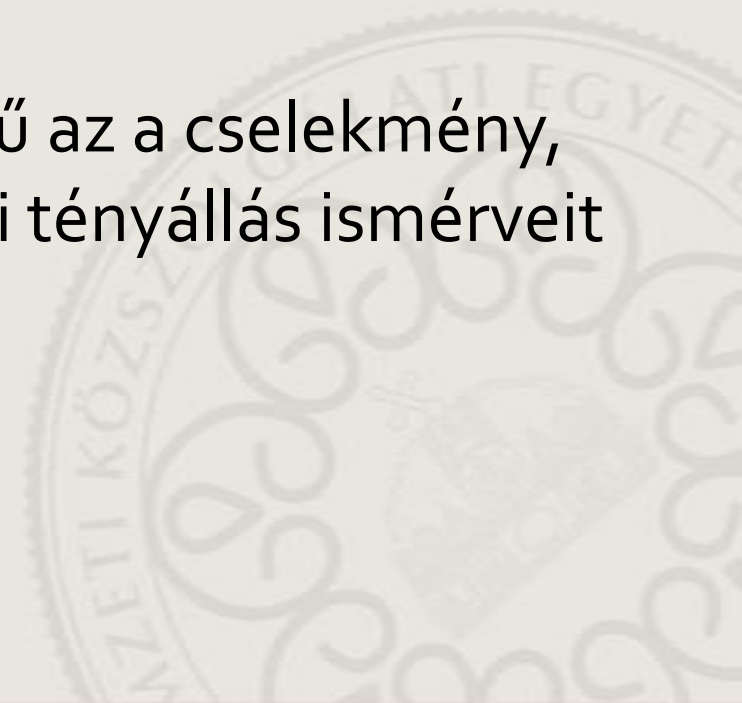
- *neminem laedere* elv: minden károkozás jogellenes
- külön bizonyítása szükségtelen: a károkozás ténye önmagában bizonyítja a magatartás jogellenességét
- jogellenes minden olyan magatartás, amely károsodásra vezet, kivéve, ha kizáró ok áll fenn

- négy esetkört, amelyekben a károkozás nem minősül jogellenesnek
 1. a károsult beleegyezése a károkozásba
 2. a jogos védelem
 3. szükséghelyzet
 4. jogszabály által megengedett magatartás

Büntetőjogi felelősség

- bűncselekmény
- tényállásszerűség: tényállásszerű az a cselekmény, amely kimeríti valamely törvényi tényállás ismérveit

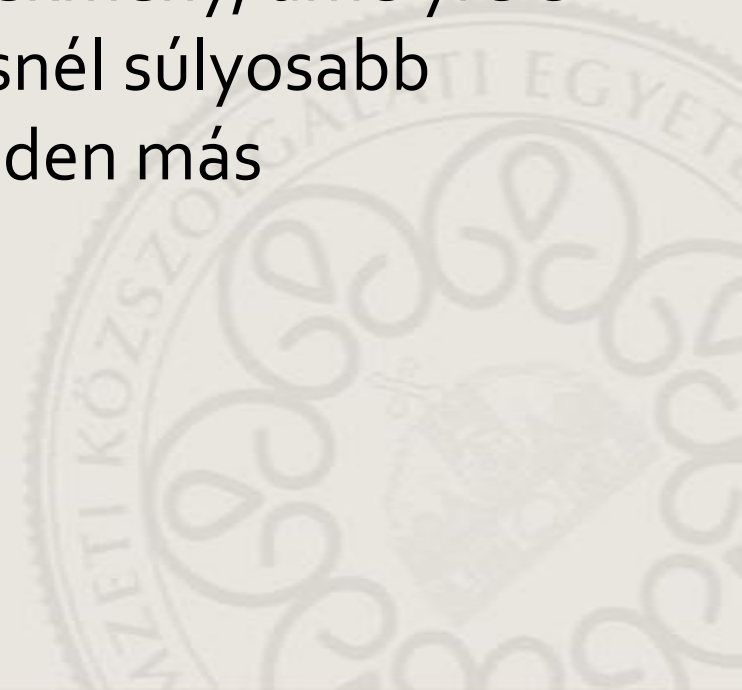
Btk. 4. §

- (1) Bűncselekmény az a szándékosan vagy - ha e törvény a gondatlan elkövetést is büntetni rendeli - gondatlanságból elkövetett cselekmény, amely veszélyes a társadalomra, és amelyre e törvény büntetés kiszabását rendeli.

- (2) Társadalomra veszélyes cselekmény az a tevékenység vagy mulasztás, amely mások személyét vagy jogait, illetve Magyarország Alaptörvény szerinti társadalmi, gazdasági, állami rendjét sérti vagy veszélyezteti.

Btk. 5. §

A bűncselekmény büntett vagy vétség. Büntett az a szándékosan elkövetett bűncselekmény, amelyre e törvény kétévi szabadságvesztésnél súlyosabb büntetés kiszabását rendeli, minden más bűncselekmény vétség.

A szándékosság

Btk. 7. §

Szándékosan követi el a bűncselekményt, aki cselekményének következményeit kívánja, vagy e következményekbe belenyugszik.

- egyenes („kívánja”) és eshetőleges („belenyugszik”) szándék

A gondatlanság

8. § Gondatlanságból követi el a bűncselekményt, aki **előre látja cselekményének lehetséges következményeit, de könnyelműen bízik azok elmaradásában, vagy cselekménye lehetséges következményeit azért nem látja előre, mert a tőle elvárható figyelmet vagy körültekintést elmulasztja.**
- tudatos gondatlanság, hanyag gondatlanság/hanyagság

Btk. 9. §

Az eredményhez, mint a bűncselekmény minősítő körülményéhez fűzött súlyosabb jogkövetkezmények akkor alkalmazhatóak, ha az elkövetőt az eredmény tekintetében legalább gondatlanság terheli.

Btk. 15. § Az elkövető büntethetőségét, illetve a cselekmény büntetendőségét kizárja vagy korlátozza:

- a) a gyermekkor,
- b) a kóros elmeállapot,
- c) a kényszer és a fenyegetés,
- d) a tévedés,
- e) a jogos védelem,
- f) a végszükség,
- g) a jogszabály engedélye,
- h) a törvényben meghatározott egyéb ok.

Elkövetési magatartások

- csak tevésessel
- csak mulasztással
- akár tevésessel-akár mulasztással

elkövethető bűncselekmények

Lopás

Btk. 370. §

- (1) Aki idegen dolgot mástól azért vesz el, hogy azt jogtalanul eltulajdonítsa, lopást követ el.
- tiszta tevékenységi bűncselekmény

Csalás

Btk. 373. §

(1) Aki jogtalan haszonszerzés végett mást tévedésbe ejt, vagy tévedésben tart, és ezzel kárt okoz, csalást követ el.

- tevésel elkövethető, eredményt tartalmazó

Segítségnyújtás elmulasztása

Btk. 166. §

- (1) Aki nem nyújt tőle elvárható segítséget sérült vagy olyan személynek, akinek az élete vagy testi épsége közvetlen veszélyben van, vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.
- (2) A büntetés büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztés, ha a sértett meghal, és életét a segítségnyújtás megmenthette volna.

Elkövetési tárgy, passzív alany

- **Elkövetési tárgy:** az a dolog, amelyre vonatkozóan az elkövető a cselekményét végrehajtja
- **Passzív alany:** a törvényi tényállásban nem dolog, hanem ember helyezkedik el
- a sértett és a passzív alany nem egymást fedő fogalmak!!

Eredmény

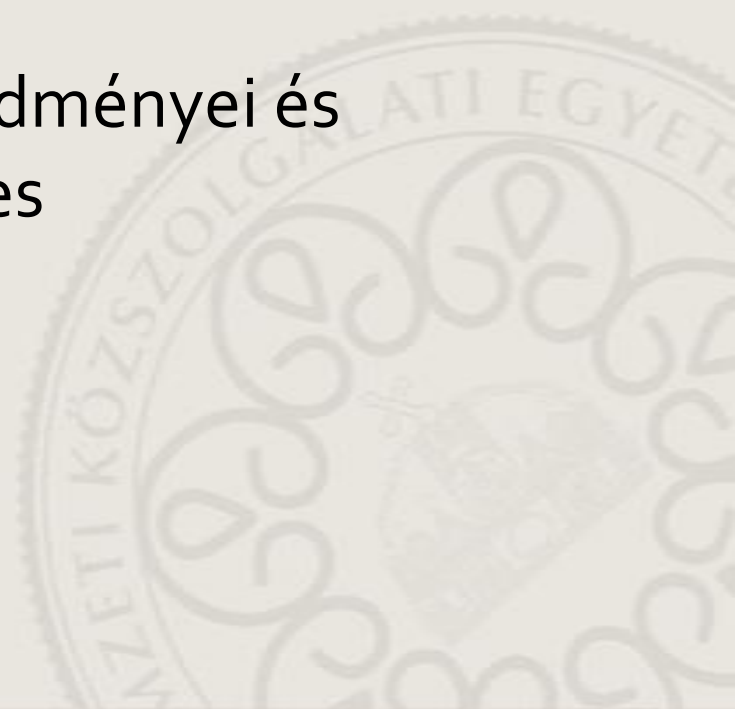
- az elkövetési magatartás tanúsítása következtében, a külvilágban beálló az a változás, amelyet a törvényi tényállás leír
- materiális bűncselekmény: van eredmény
- alaki/immateriális bcs: nincs eredmény

Ok-okozati összefüggés

- materiális bcs
- a törvényi tényállásban foglalt eredményt az elkövetési magatartás hozta-e létre
- szándékosság, gondatlanság

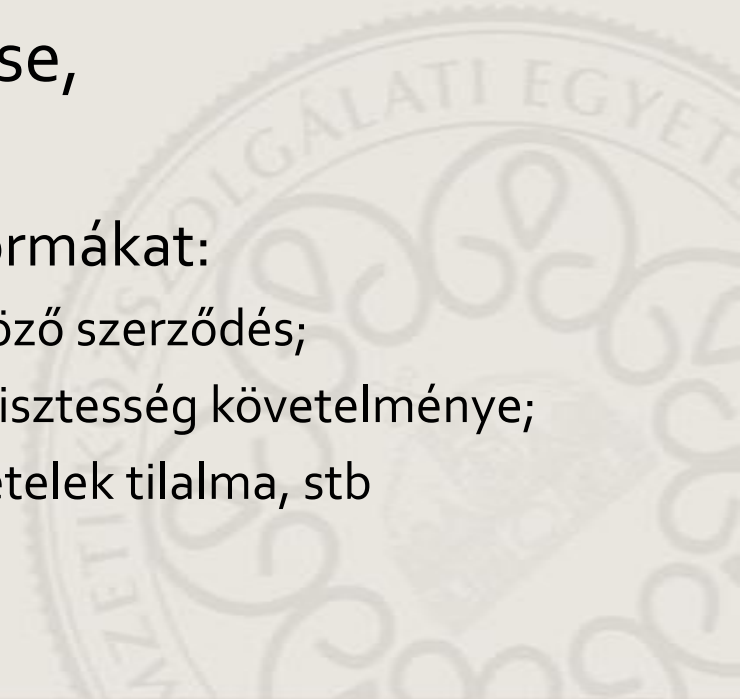
- a jogtudomány és más tudományterületek folyamatosan kölcsönhatásban állnak egymással
- más tudományágak kutatási eredményei és módszerei-a jogtudomány vegyes tudomány(interdiszciplináris)

A jog segédtudományai

- **Szociológia:** a társadalmi élet törvényszerűségeit, szabályait és folyamatait vizsgálja, elsősorban a társadalmi problémákra összpontosít

- **Logika:** helyes, okszerű gondolkodás szabályait és formai elemeit írja le, nagy szerepe van a jogalkalmazás során
- **Etika:** emberi cselekedeteket irányító erkölcsi értékek és társadalmi normák rendszerezése, tudományos vizsgálata
 - a jog sokszor felhasználja az etikai normákat:
 - ✓ semmis a nyilvánvalóan jó erkölcsbe ütköző szerződés;
 - ✓ polgári jogi alapelv a jóhiszeműség és a tisztesség követelménye;
 - ✓ tisztességtelen általános szerződési feltételek tilalma, stb

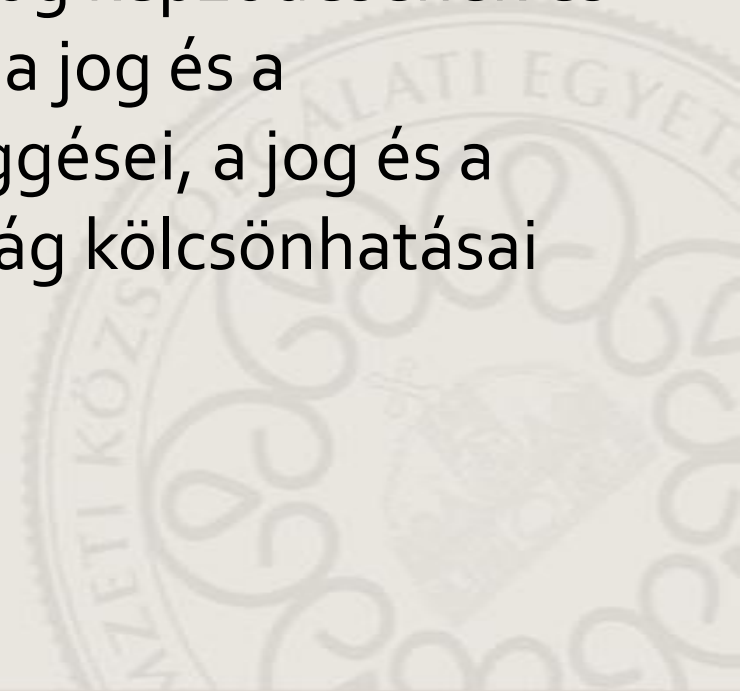
- **Közgazdaságtan:** gazdálkodás jelenségeivel, összefüggéseivel, törvényszerűségeivel foglalkozó társadalomtudomány
- **Statisztika:** a valóság számszerű információinak megfigyelésére, összegzésére, elemzésére és modellezésére irányuló gyakorlati tevékenység és tudomány
 - ✓ igazságügyi statisztika
- **Nyelvészet/igazságügyi nyelvészet**

- **Kriminalisztika:** bűnügyi tudomány, felderítés és a bizonyítás, valamint a bűncselekmények megelőzése, kidolgozza a bűncselekmények megelőzésére, megszakítására, felderítésére, bizonyítására alkalmas eszközöket és módszereket, eljárásmódokat
- **Pszichológia:** az emberi viselkedést vizsgálja és minden olyan tényezőt, amely azt befolyásolja
- **Orvostudomány:** büntető és polgári jogban egyaránt fontos szerep!

A jog határtudományai

- **Jogtörténet:**
 - ✓ **általános:** valamennyi állam jogával, illetve a jog egészének vizsgálatával
 - ✓ **különös:** csak egy-egy állam jogával, illetve egy-egy jogterülettel (pl. magánjog, büntetőjog) foglalkozik.

- **Jogszociológia:** a jogról való gondolkodás egyik elméleti irányzata
 - ✓ jellegzetes problémakörei: a jog képződésének és érvényesülésének problémái, a jog és a társadalmi szerkezet összefüggései, a jog és a kultúra, a politika és a gazdaság kölcsönhatásai

- **Jogpolitika:** a jog közéleti szerepének tisztázására, hatékony közreműködésének megalapozására, a jog hivatása teljesítésének elősegítésére irányul
- **Kriminológia:** bűnözés létezésének és kialakulásának okai, a bűnözés-megelőzéssel kapcsolatos gondolatok, devianciák, gyermek- és fiatalkori bűnözés jellemzői, a nemek és a bűnözés összefüggései, és a bűnüldözés működési modelljei